

Utbildningsförvaltningen

Missiv

Datum:

2019-01-27

Diarienummer:

UBN-2019-0698

Handläggare:

Sophie Boekhout

Uppföljning skolklagomål och anmälan av kränkande behandling andra halvåret 2018

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att lägga rapporten ”uppföljning av skolklagomål och anmälan om kränkande behandling till huvudman” till handlingarna.

Bakgrund

Enligt rutinerna för skolklagomål och anmälan om kränkande behandling vid kommunal verksamhet ska en uppföljning göras till nämnd två gånger per år eller när nämnden så begär. Föreliggande rapport innehåller en uppföljning av skolklagomål och anmälan om kränkande behandling för andra halvåret 2018.

Föredragning

I rapporten redovisas skolklagomål och anmälan om kränkande behandling till huvudman för perioden 1 juli-31 december 2018.

För skolklagomål som inkommit under perioden har antalet ökat med 16 procent jämfört med samma period 2017. Antalet skolklagomål inom kategorin trygghet har ökat i antal från 3 ärenden till 26, medan antalet inom utbildningens genomförande minskat jämfört med ungefär hälften jämfört med samma period 2017. Anmälningar om kränkande behandling har ökat för perioden, vilket troligen beror på att anmälningsbenägenheten inom grund- och gymnasieskola ökat då ledningen genomfört informationsinsatser under hösten. Det är fortsatt många förskolor som inte gjort någon anmälan om kränkande behandling under perioden, vilket troligtvis beror på att förskolornas anmälningsbenägenhet är lägre än i grund- och gymnasieskolan. Förvaltningen har under perioden hanterat 43 anmälningsärenden från Skolinspektionen och Barn- och elevombudet. I 13 av dessa riktades kritik mot Uppsala kommun i form av förelägganden.

Konsekvenser för barn/elever

Inte aktuellt.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt.

Utbildningsförvaltningen

Birgitta Pettersson

Utbildningsdirektör

Utbildningsförvaltningen

Rapport

Handläggare:

Sophie Boekhout

Datum:

2019-01-28

Diarienummer:

UBN-2019-0698

Uppföljning skolklagomål och anmälan om kränkande behandling till huvudman juli-dec 2018

Innehåll

Skolklagomål	3
Redovisning av skolklagomål 2018-07-01 till 2018-12-31	3
Anmälan till huvudman angående diskriminering och kränkande behandling.....	5
Regelverk.....	5
Redovisning av anmälan till huvudman angående kränkande behandling 2018-07-01-2018-12-31.....	5
Förskola	6
Grundskola, fritidshem och gymnasieskola.....	6
Könsuppdelad statistik	6
Anmälan till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet	8
Definitioner och innebörden av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling	9
Diskriminering	9
Trakasserier.....	9
Kränkande behandling	9
Mobbning	9

Skolklagomål

I Skollagens 4 kap. 8 §, Kvalitet och inflytande, regleras att huvudmannen ska ha rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Huvudmannen bestämmer hur klagomålshanteringen ska organiseras och hur information om klagomålsrutinerna ska lämnas.

Redovisning av skolklagomål 2018-07-01 till 2018-12-31

Översikt inkomna skolklagomål, antal per kategori 2018-07-01-2018-12-31

Skolform	Totalt antal	Bemötande	Elevresor	Info.	Lokaler & miljö	Trygghet	Elevhälsa	Placering	Tillgänglighet	Utb. Genomförande	Övrigt
Förskola	39	4		3	7	12	1	3	3	2	4
Förskola (F)	15	2		1	2	4	2			3	1
Grundskola	52	6	1	2	6	10	2	2	1	16	6
Gymnasieskola	11	1	1	1	1			1	1	4	1
Förvaltning	2	1	1								
Totalt	119	14	3	7	16	26	5	6	5	25	12

För handläggning av skolklagomål finns rutiner framtagna. Under perioden inkom 119 skolklagomål, av dessa är 48 stängda och avslutade. Merparten av klagomålen är generella och omfattar många elever. För de ärenden som är möjliga att kategorisera utifrån kön rör 25 av ärendena pojkar och 34 flickor.

Översikt inkomna skolklagomål, antal, avslutade och uppdelade på kön 2018-07-01-2018-12-31

Skolform	Totalt antal	Varav stängda	Flicka	Pojke	Grupp
Förskola	39	23	10	7	17
Förskola (F)	15	4	4	2	8
Grundskola	52	16	13	15	21
Gymnasieskola	11	3	6	1	3
Förvaltning	2	2	1		1
Totalt	119	48	34	25	50

För periodens registrerade klagomål har följande kategorier använts:

Bemötande (14 ärenden)

Ärendena som rör bemötande handlar till största delen om brister i bemötande mellan medarbetare och elever eller mellan medarbetare och vårdnadshavare. Även generella klagomål om klimatet i skolan återfinns i kategorin.

Elevresor (3 ärenden)

Ärendena avser säkerhet vid skolresor, brister i rutiner och om organisering av skolskjutsar.

Information (7 ärenden)

Under kategorin kan ärendena främst handla om kommunikation mellan hem och skola. Exempelvis missförstånd och brister i rutiner.

Lokaler och miljö (16 ärenden)

Ärenden rör skolors och förskolors ute- och inommiljö. Områden som berörs är värme, ventilation, underhåll och städning i inommiljön. När det gäller utemiljö handlar det om utformning och säkerhet samt städning och underhåll.

Trygghet (26 ärenden)

Ärendena handlar om brister i att skapa en trygg miljö för barn och elever.

Placering (6 ärenden)

Dessa ärenden handlar om antagning och placering i förskola, grundskola, men också i ett fall till gymnasiet. (De synpunkter och klagomål som kommer in direkt till antagningen redovisas inte här).

Utbildningens genomförande (25 ärenden)

Områden som berörs inom kategorin är rätt till stöd för elever. Ett annat område som återkommer är kompetens hos personal och organisering av verksamhet, personalomsättning och ledningsfrågor. Det kan till exempel handla om sammanslagning av klasser och brist på vikarier.

Övrigt (12 ärenden)

Ärendena under övrigt är ofta av mer generell karaktär. Det kan handla om beslutsunderlag och övergripande lokalplanering av skolor och liknande.

Sammanfattning

Jämfört med samma period 2017 har antalet skolklagomål ökat med 16 procent, från 102 till 119. Skolklagomålen inom kategorin trygghet har ökat, från 3 ärenden till 26. En del av detta kan bero på att ärendena har kategoriserats olika då och nu, men ökningen ger en signal om vikten av arbetet med att skapa en trygg miljö för barn och elever. Inom kategorin utbildningens genomförande har antalet klagomål minskat från 45 till 25 ärenden. Eftersom det ibland är svårt att kategorisera klagomålen under rätt rubrik kan möjligen några av dessa klagomål finnas under trygghet.

Anmälan till huvudman angående diskriminering och kränkande behandling

Regelverk

I ärenden avseende kränkande behandling tillämpas 6 kap. och 26 kap. i skollagen. Alla barn och elever har rätt att utvecklas i en trygg miljö och bemötas med respekt. Kränkande behandling är handlingar som kränker barns eller elevers värdighet. Kränkningar kan bestå av till exempel nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden eller fysiska handlingar. Kränkningar kan även bestå av utfrysning eller hot. De kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. Enligt skollagen ska huvudmannen se till att skolan bedriver ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig blivit utsatt för kränkande behandling i skolan är skyldig att anmäla detta till rektor. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Skolans personal är skyldig att motverka att kränkande behandling uppkommer och, om så ändå sker, se till att den upphör. Skolan ska ta varje uppgift eller annan signal om kränkande behandling på allvar och utreda vad som ligger bakom. Utredningens omfattning är beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. Om utredningen visar att kränkande behandling förekommer ska skolan sätta in de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta kränkningar. För att försäkra sig om att åtgärderna ger resultat ska åtgärderna följas upp och utvärderas. Om det vid uppföljningen visar att kränkningarna fortfarande pågår ska nya eller kompletterande åtgärder vidtas för att kränkningarna ska upphöra.

Enligt skollagen ska alla skolor upprätta en plan för arbetet mot kränkande behandling. Planen ska innehålla en beskrivning av skolans arbete med att motverka kränkande behandling. Planen ska bygga på en kartläggning som identifierar riskområden. I arbetet med planen ska barn och elever vara delaktiga. Planen ska utvärderas kontinuerligt.

När Skolverket publicerar sina nya allmänna råd gällande arbetet mot diskriminering och kränkande behandling kan förvaltningen komma att justera mallen för plan mot diskriminering och kränkande behandling för att underlätta skolans arbete att uppfylla de förändringar i diskrimineringslagen som gäller från 2018-01-01.

Redovisning av anmälan till huvudman angående kränkande behandling 2018-07-01-2018-12-31

Utbildningsförvaltningen har rutiner för handläggning av anmälan om kränkande behandling vid kommunala skolor. Under perioden 2018-07-01 till 2018-12-31 gjordes totalt 865 anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen. Av dessa gjordes 16 av förskolor, 812 av grundskolor inklusive fritidshem och grundsärskola, och 37 av gymnasieskolor. Av de 865 anmälningarna är 408, eller 47 procent, avslutade och stängda.

Översikt inkomna anmälningar angående kränkande behandling 2018-07-01 – 2018-12-31

Skolform	Antal	Stängda
Förskola	16	8
Grundskola	812	395
Gymnasieskola	37	5
Totalt	865	408

Förskola

16 förskolor har inkommit med anmälningar – 1 anmälan per förskola.

Anmälningarna görs både av förskolan och av vårdnadshavare. Antalet anmälningar från förskolan är något fler jämfört med samma period 2017, men betydligt färre än grundskolans. Skollagen ställer samma krav på förskolan som på grundskolan vad gäller att anmäla och utreda kränkande behandling. Det kan vara svårare i förskolan att avgöra vad i händelserna mellan barnen som kan vara kränkande. Barnen har ibland inte ord att beskriva sådant som hänt. Händelserna kan också lättare stoppas innan kränkningar sker då hanteringen av konflikter mellan barnen ofta bevittnas av personalen och utreds och åtgärdas direkt. Vilka av konflikterna som ska rapporteras vidare är därför ibland svårare för personalen att avgöra. Det finns fortsatt många förskolor som inte anmält någon händelse av kränkande behandling. Förskolans ledning har för avsikt att belysa arbetet mot kränkande behandling under våren 2019.

Grundskola, fritidshem och gymnasieskola

Det totala antalet anmälningar har ökat med 10 procent jämfört med höstterminen 2017.

74 grundskolor gjorde 812 anmälningar och 11 gymnasieskolor gjorde 37 anmälningar. Den allra vanligaste anledningen till anmälan är incidenter mellan elever och i de allra flesta handlar det om fysiska och verbala kränkningar.

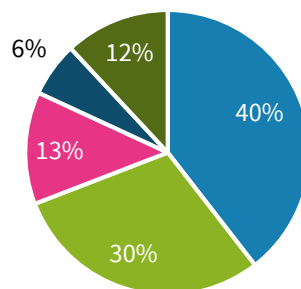
Ett ökande antal anmälningar kan antas bero på att man bättre uppmärksammar och anmäler de händelser som inträffar på skolorna efter informationsinsatser på bland annat rektorskonferenser. På en rektorskonferens med grundskolans rektorer i oktober 2018 redovisades skillnaderna i antal anmälningar mellan skolorna. Detta för att öka likvärdigheten mellan skolorna. Anmälningarna om kränkande behandling ökade sedan för grundskolan och var högre under november och december jämfört med oktober. I stort sett alla grundskolor har under perioden anmält händelser av kränkande behandling vidare till huvudmannen. Gymnasieskolans anmälningar har ökat från 21 ärenden till 37 jämfört med höstterminen 2017.

Könsuppdelad statistik

För perioden har anmälningsärenden som kommit in kategoriserats utifrån vilka som utsatts för kränkning och vilken eller vilka som utsätter. Av de 865 ärendena som registrerats under aktuell period har det varit möjligt att kategorisera 837 ärenden. Förklaringen till differensen är att uppgifter om kön och riktning ibland saknats i dokumentationen. Av de 837 ärendena berör 243 ärenden flickor och 470 ärenden pojkar. I 124 ärenden är det två eller flera elever som utsatts för samma kränkning.

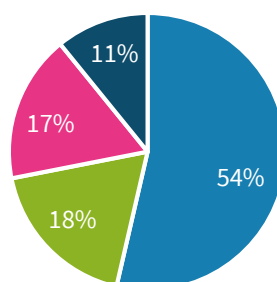

Utsatt flicka

■ Fysisk kränkning ■ Verbal kränkning ■ Verbal och fysisk kränkning ■ Utfrysning ■ Övriga

Utsatt pojke

■ Fysisk kränkning ■ Verbal och fysisk kränkning ■ Verbal kränkning ■ Övriga

För de flickor som anmälts ha varit utsatta för kränkningar under perioden är det i fyra av tio fall en fysisk kränkning och i tre av tio fall en verbal kränkning. För de pojkar som anmälts ha varit utsatta för kränkande behandling är det i över hälften av fallen en fysisk kränkning och i ett av fem fall en kränkning som innehållit både fysiska och verbala inslag.

Det bör förtydligas att kategoriseringen enbart gäller vid anmälningstillfället och inte vid följande utredning av vad som skett och om kränkning konstaterats eller inte.

Anmälan till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet

Kommunen har under perioden hanterat 43 anmälningsärenden från Skolinspektionen och Barn- och elevombudet. I 13 av dessa riktades kritik mot Uppsala kommun i form av förelägganden. I ett ärende gällande kränkande behandling fick kommunen betala ett skadestånd. Anmälningarna rör i de flesta fall kränkande behandling, men även elevers rätt till stöd i undervisningen. Två av ärendena rör frånvaro och skolplikt där eleven finns på en fristående skola i Uppsala. Begäran om yttrande har därför riktats till kommunen i egenskap av hemkommun.

Antalet anmälningar har inte förändrats nämnvärt jämfört med motsvarande period 2017.

Översikt anmälningar till Skolinspektionen samt Barn- och elevombudet 2018-07-01-2018-12-31:

Skolform	Antal	Kritik ja
Förskola	4	0
Grundskola	35	13
Grundsärskola	2	0
Hemkommun	2	0
Summa	43	13

Definitioner och innebörden av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Diskriminering

Diskriminering innebär att ett barn eller en elev missgynnas, direkt eller indirekt, av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller bristande tillgänglighet. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. I verksamheterna är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering. Barn och elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse. Diskrimineringslagen innehåller även ett förbud mot sexuella trakasserier.

Trakasserier

Trakasserier är ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller bristande tillgänglighet. Om någon ur personalen utsätter ett barn eller en elev för trakasserier benämns det diskriminering.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elevers värdighet.

Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och internet. Trakasserier och kränkande behandling kan t.ex. uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjliganden eller fysiskt våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Mobbning

Mobbning är en form av kränkande behandling eller trakasserier som innebär en upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

Källa: Skolverket (2014): Allmänna råd arbetet mot diskriminering och kränkande behandling, s. 8-9.